

Metodický materiál odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

Judikatura související se zákonným zmocněním k vydání obecně závazné vyhlášky obce, kterou se stanovují výjimečné případy, při nichž je doba nočního klidu vymezena dobou kratší nebo při nichž nemusí být doba nočního klidu dodržována, dle § 5 odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/16 (Chrastava):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu

„Z ustanovení zákona o přestupcích je zřejmé, že zákonodárce tím, že dal obcím možnost skrze přijetí obecně závazné vyhlášky určit případy, kdy je doba nočního klidu kratší nebo žádná současně vyslovil, že by mělo jít o případy výjimečné, přičemž uvedl, že se může jednat o slavnosti či obdobné společenské nebo rodinné akce. Mimo věcnou působnost vymezenou zákonem by tak obec jistě vykročila v případě, že by kratší nebo žádné vymezení doby nočního klidu platilo pro větší část roku, a tak fakticky nahrazovalo zákonnou úpravu, či že by nebylo odůvodněno lokálními specifiky a nebylo činěno ze znalostí místních poměrů a ohledem na ně, případně by bylo zcela nahodilé a arbitrární.

Citované ustanovení § 47 odst. 3 zákona o přestupcích (s účinností od 1. října 2016 § 47 odst. 6) je nicméně třeba interpretovat i tak, že stanovení kratší nebo žádné doby nočního klidu má být vázáno toliko na případy, tj. konkrétní data či události, jež lze více či méně předvídatelně vztáhnout k určitému konkrétnímu datu, nikoliv na subjekty, tj. pořadatele akce. Taková interpretace se odvíjí od účelu ustanovení, kterým je, s ohledem na jeho obsah i systematické zařazení do části zákona, týkající se přestupků proti veřejnému pořádku, dvojí. Ustanovení jednak přesně definuje, v jaké době je podle veřejného pořádku a společenského úzu čas na nerušený odpočinek, jednak obcím umožňuje, aby takto konkrétně vymezenou dobu flexibilně upravovaly, tedy, řečeno lapidárně, sdělily lidem žijícím v obci, kdy či za jakých okolností na nerušený odpočinek v délce osmi hodin vzhledem k místním specifikům nárok nemají, protože osoby tento jejich odpočinek narušující za to nebudou podléhat veřejnoprávní sankci. Výjimečné případy, kdy se doba nočního klidu stanoví jako kratší nebo žádná, je proto třeba vymezit natolik určitě, aby lidé žijící v obci mohli počet a rozložení potenciálně probdělých nocí v roce předvídat. Takovéto dny je pak třeba vymezit buď konkrétním datem (například 1.1), datovatelným obdobím (například velikonoční svátky) či událostí, ježž datum je vzhledem k místním tradicím předvídatelné.

Pro přijetí výše rozvedené interpretace věty druhé § 47 odst. 3 zákona o přestupcích svědčí i další důvody. Jedním z nich je, že je zcela jistě nepraktické, ne-li přímo diskriminační,

vyhlásit, že doba nočního klidu se stanovuje jako kratší v den určité významné události pouze za podmínky, že oslavu této události pořádá konkrétní subjekt. Je totiž možné, že onen konkrétní subjekt zanikne nebo nebude mít personální či jiné kapacity na uspořádání oslav, přesto může být vzhledem k místním specifikům očekávatelné a skrze zkrácení doby nočního klidu obcí aprobovatelné, že se v zákonem vymezené době nočního klidu slavit bude.

Z ustanovení věty druhé § 47 odst. 3 zákona o přestupcích vyplývá, že veřejný zájem, jakým je nerušený odpočinek v noční době, má být zájmem na udržení místních tradic a na upevňování mezilidských vazeb skrze hlasité noční aktivity převážen toliko ve výjimečných případech. Tyto výjimečné případy, kdy se doba nočního klidu stanoví jako kratší nebo žádná, je třeba vymezit natolik určitě, aby lidé v obci žijící mohli počet a rozložení potenciálně částečně či úplně probdělých nocí v roce předvídat. Takové dny je pak třeba vymezit buď konkrétním datem (například 1. 1.), datovatelným obdobím (například velikonoční svátky) či událostí, jejíž datum je vzhledem k místním tradicím předvídatelné. Vymezení výjimečných případů, kdy je doba nočního klidu stanovena dobou kratší, než stanoví zákon, nelze vázat na konkrétního pořadatele akce, byť by jí byla obec samotná.“

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/23 (Loket):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu

„Podle zákona mají být výjimečné případy zkrácení doby nočního klidu stanoveny obecně závaznou vyhláškou. Zákon tedy stanoví pravidlo a vyhlášky výjimku. Napadená vyhláška přitom zkracuje dobu nočního klidu během všech akcí Loketského kulturního léta (krom nedělních), které se budou konat od 1. května do 30. září. To, kolik těchto akcí bude či kdy se budou konat, už vyhláška v zásadě neovlivní, neboť ‚akce Loketského kulturního léta‘ není pojmem, z něhož by bylo možné konkrétní akce dopředu jednoznačně identifikovat. Bez ohledu na reálný počet akcí Loketského kulturního léta tak nelze tvrdit, že by případy uvedené v napadeném ustanovení vyhlášky byly pouze ‚výjimečné‘, jak to vyžaduje zákon. Řečeno jinak, z hlediska zákona je podstatné, v jakém rozsahu stanoví výjimky z doby nočního klidu vyhláška, nikoli do jaké míry obec následně prostoru, který si vyhláškou vytvořila, reálně využije.

S právě uvedeným pak souvisí Ústavním soudem v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/16 vyjádřený požadavek určitosti vymezení případů, kdy dochází ke zkrácení doby nočního klidu. Město tvrdí, že tomuto požadavku dostalo s poukazem na čl. 3 odst. 5 napadené vyhlášky, podle kterého přesný termín a doba trvání předmětných akcí bude zveřejněn na webových stránkách města Loket nejméně 10 dní před jejich zahájením. Podle zákona ovšem musejí být výjimky z doby nočního klidu stanoveny vyhláškou, dostatečně určitá tedy musí být již samotná vyhláška, což mimo jiné zaručuje, že jednotlivé výjimky jsou projednány a přijaty předepsaným způsobem a požadovaným počtem zastupitelů. Specifikace akcí až prostřednictvím webových stránek požadavkům zákona neodpovídá.

Město v této souvislosti poukazuje na problémy, které s nutností jednotlivé případy zkrácení doby nočního klidu identifikovat, vyvstávají. Tyto obtíže jsou nicméně vesměs dány tím, že zákon s takto široce pojatým režimem výjimky z doby nočního klidu nepočítá. Zákon je koncipován tak, že umožňuje obcím, aby jejich zastupitelstva určila konkrétní případy, kdy dojde ke zkrácení nočního klidu, nikoli tak, že zastupitelstvo režim výjimky dopředu vztáhne k celé škále akcí, jejichž podoba a datum konání nejsou dosud známy.“

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 38/22 (Příbram):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu

„Jde-li o nyní posuzovanou věc, město napadeným ustanovením jako uvedený ‚výjimečný případ‘ stanovilo zkrácení doby nočního klidu o jednu hodinu každý pátek a sobotu v červenci a srpnu roku 2022. Jak se podává z dosavadních vyjádření města, jakož i z kontextu přijetí napadené vyhlášky, zkrácení doby nočního klidu není navázáno na žádnou konkrétní společenskou událost, na kterou demonstrativním výčtem odkazuje § 5 odst. 7 zákona o některých přestupcích. Napadené ustanovení není navázáno ani na žádnou okolnost vztahující se k místním poměrům či zvyklostem. Město argumentuje zejména tím, že v letních měsících panuje jiný biorytmus než ve zbylé části roku a že napadené ustanovení má kompenzovat omezení spojená s tzv. covidovými opatřeními. Tyto okolnosti však nejsou pro město ve srovnání s jinými obcemi nijak výjimečné. O žádné místní specifikum zde nejde.

Jak se proto podává ze shora uvedeného, napadené ustanovení nemá povahu výjimky, jak se tomuto výrazu běžně rozumí. Je přitom v duchu předcházející rozhodovací praxe Ústavního soudu nutno odmítnout tvrzení města, že výjimečnost napadeného ustanovení je dána tím, že jde ‚jen‘ o dva dny v týdnu a ‚jen‘ po dva měsíce v roce. Ustanovení § 5 odst. 7 zákona o některých přestupcích umožňuje obcím stanovit kratší dobu nočního klidu v návaznosti na určité společenské události, tedy slovy uvedeného ustanovení ‚zejména slavnosti nebo obdobné společenské nebo rodinné akce‘. Výjimečnost se v tomto směru proto neposuzuje výhradně ‚aritmeticky‘, podle počtu dní v roce, jak to nyní činí město, nýbrž rovněž podle smyslu a účelu stanovené výjimky. Rozhodné je, že povaha napadeného ustanovení je paušální a bez návaznosti na výjimečnou společenskou událost.

Není dále rozhodné, že některé akce je podle tvrzení města obtížné předem naplánovat. Tento argument odmítl Ústavní soud již dříve (viz bod 23 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 1/23), protože dané obtíže jsou vesměs dány tím, že zákon s širokým režimem výjimky z doby nočního klidu nepočítá.

Není dále rozhodné ani to, že napadené ustanovení dobu nočního klidu zkracuje pouze o jednu hodinu, protože jakékoli zkrácení této doby má být podle zákona výjimečné (srov. bod 20 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 1/23). Obdobně se Ústavní soud dříve vypořádal s tvrzením, že prodloužená doba nočního klidu v letních měsících je rozumná a přiměřená s ohledem na přirozený biorytmus v této části roku (viz bod 24 téhož nálezu). Podstatné pro rozhodnutí Ústavního soudu je, že zákon obcím poskytuje prostor k těmto úvahám pouze do té míry, v jaké bude zachován požadavek výjimečnosti.“

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/23 (Píšť):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu

„V nyní posuzované věci je zřejmé, že omezení nočního klidu neplatí ‚po větší část roku‘. Nelze tak hovořit (z pohledu podmínek nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/16, Chrastava) o faktickém nahrazení zákonné úpravy či o stanovení nového pravidla nahrazujícího výjimku. Zároveň v nyní posuzované věci nejde o obdobu případu posuzovaného ve věci sp. zn. Pl. ÚS 1/23 (Loket), tedy o plošnou výjimku v trvání několika měsíců.

Jak plyne z přiloženého závěru šetření ministerstva, byly výjimky stanoveny se znalostí místních poměrů a s ohledem na ně. Výjimky jsou přizpůsobeny místním poměrům a představují snahu obce realizovat kulturně společenský život v obci vázaný na místní tradice. Jak uvedl Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 38/22 (Příbram), výjimečnost je nutno posuzovat podle smyslu a účelu výjimky, nikoli ryze aritmeticky podle počtu dní v roce.

Ani samotný počet výjimek nepovažuje Ústavní soud za excesivní. Koncentrace výjimek do období léta je přirozeným důsledkem vhodných podmínek pro venkovní akce právě v letních měsících (typicky venkovní teploty, delší dny, méně srážek apod.). Zároveň jde o dobu školních prázdnin a častějších dovolených. Nelze souhlasit s navrhovatelem, že z daného důvodu má být referenčním rámcem pro posouzení výjimek pouze období letního času, neboť nic takového zákonodárce nepředvídá. Při posouzení kolize zájmu na nerušeném odpočinku v noční době, na straně jedné, a zájmu na udržení místních tradic, resp. upevňování mezilidských vazeb prostřednictvím různých večerních a nočních kulturních akcí, na straně druhé, je nutno brát v potaz, že zájem na nerušeném odpočinku je zachován i mimo ony letní měsíce, bez ohledu na důvody, které k nekonání akcí v tomto období vedou (např. právě charakter počasí). Pořád jde tedy o 22 akcí za rok, resp. 32 dní v roce, tedy o méně než desetinu dnů v roce.

Stejně tak samotná skutečnost, že v srpnu či září je většina pátků či sobot spojena s nějakou kulturní akcí ještě nepředstavuje překročení zákona, resp. porušení ‚výjimečností‘ omezení nočního klidu a zavádění nového (‚víkendového‘) pravidla, neboť opět platí, že pro posouzení existence výjimky nelze zužovat referenční rámec jen např. na víkendové dny v měsíci. Koncentrace akcí v období letních víkendů je opět logickým důsledkem běžného fungování společnosti a soustředěním večerních a nočních kulturních aktivit na dny předcházející dnům volna. Nic to však nemění na tom, že v ostatních dnech v týdnu je noční klid zachován a stále tak zájem na nerušeném odpočinku v noční době zůstává pravidlem.

Vždy je tedy třeba nahlížet na stanovení výjimek nejen optikou celkového množství akcí v rámci roku, měsíce či týdne, ale i jejich rozložením v průběhu roku či měsíce, které je často dáno povahou věci, tedy vazbou na konkrétní svátky či tradice v kombinaci s podmínkami, resp. možnostmi, které nabízejí letní měsíce či doba víkendů. I ze zjištění

ministerstva vyplynulo, že 22 akcí, resp. 32 nocí se neodchyluje se od ‚běžné praxe‘ posuzované ministerstvem. Ani z pohledu Ústavního soudu nelze počet výjimek představujících méně než desetinu dnů v roce považovat za ‚zásadní konkurenci‘ k pravidlu nočního klidu, či dokonce k nahrazení zákonného pravidla. Ani v rámci jednotlivých měsíců nelze hovořit o nahrazení pravidla či zásadní konkurenci k pravidlu.“

Aktualizováno k datu: 1. srpna 2024

Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly